

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

3. De Valore alienationis prohibitæ, & malè alienantium pœnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

§. III.

De valore alienationis prohibita. Item de remediis male alienationis, & male alienantium poenis.

24 Sciendum, licet certum sit, alienationem rerum Ecclesiasticarum absque iusta causa & solennitatibus, copulativè concurrentibus, non simpliciter tantum prohibitam, sed etiam irritatam esse, saltem ex parte illius, in quem res Ecclesiastica fuit translata; celebrem tamen quæstionem agitari, an irritata sit pro utroque foro, tam interno quam externo. Dein quo pacto Ecclesiæ per alienationem læsæ succurratur, an per revocationem, & quomodo, vel an etiam per restitutionem in integrum. Demum rectè subjunguntur poenæ illorum, qui male alienarunt, vel res male alienatas receperunt.

25 Dico 1. Alienatio rerum Ecclesiasticarum immobilium, vel mobilium pretiosarum, sine aliqua iusta causa, & sine solennitatibus debitis attentata, pro foro saltem externo est irrita; non tamen aliter, nisi in quantum exigit favor Ecclesiæ. Pars prior est certa ex *can. 52. caus. 12. q. 2. c. 1. 3. 8. de his, quæ sunt à Prel. c. 6. h. t. c. 1. 2. in 6. Clem. 1. §. Extr. Ambitiose inter Com. eod. Posterior traditur ab Abb. Fagn. in c. nulli h. t. n. 46. & Engel h. n. 20. cum Comuni ex paritate cum contractu Pupilli aut Minoris, qui licet irritetur à Jure, si non interveniat autoritas Tutoris aut Curatoris, ex parte tamen Pupilli aut Minoris valet, in quantum contractus est ipsis favorabilis & utilis, ipsique contractui stare volunt; cum Ecclesiæ gaudeat jure Minoris in favorabilibus, nisi aliud sit in Jure expressum. per c. 3. de restit. in integr. §. c. quod solidè confirmatur ex *can. 42. caus. §. q. citr.* Unde si alienatio indebitè facta per accidens foret utilis Ecclesiæ, & eam per ratihabitionem Superioris & solennitates supervenientes vellet confirmari, audienda esset, & is, in quem res fuit alienata, compellendus ad contractui standum: ne, quod in favorem Ecclesiæ introductum est, in ejus detrimentum retorqueatur. Caterum in dubio alienatio præsumitur esse valida potius, quam invalida; nisi à quopiam impugnetur. Pars posterior desumitur ex c. 1. h. t. in 6. ubi ne quidem iusta alienationis causa præsumitur intervenisse; nisi nempe probetur per instrumentum publicum, aut fluxum temporis longi vel longissimi &c. Prior fundatur in eo, quod generaliter sit præsumptio pro valore actus.*

Oppones 1. Ecclesiæ per alienationem læsæ restituitur in integrum. c. 1. §. 3. de Restit. in integr. Sed restitutio in integrum supponit contractum validum. l. 13. pr. §. 3. ff. de minor. si enim esset invalidus, daretur remedium ordinarium Nullitatis, & non extraordinarium Restitutionis in integrum: ergo. 2. Ut res male alienata restituatur Ecclesiæ, opus est rescissione contractus. *can. 44. caus. §. q. citr. §. c. 6. h. t. ibi: viribus vacuetur*: ergo alienatio non est ipso Jure irrita, sed solum irritanda. 3. Ra-

tio Juris, cur exigat solennitates, est præcavtio damnificationis, & ideo præscribuntur, ut liqueat, an causa alienandi sit iusta, nec ne: ergo, quando manifestè constat de causæ iustitia & desunt solennitates, nec Ecclesiæ damnificatur, alienatio valet. 4. Contractus non possunt claudicare, & unum contrahentem obligare, non verò alterum: ergo, si desint tantum solennitates, & alienatio per accidens est utilis Ecclesiæ, nec ista poterit obligare alterum, ut stet contractui. 5. ad 1. *Dijl. Ma. Eccl. restituitur in integrum*, quando interveniente iusta causa alienandi cum solennitatibus Ecclesiæ solum est læsa in pretio. C. Ma. quando vel iusta causa, vel solennitas desuit, vel neutra intervenit. N. Ma. Sumitur hæc distinctio ex c. 3. de Empt. Vend. Juxta aliquos, si interveniat causa solum putatiè iusta, & ex solennitatibus tantum, cum solennitatibus, alienatio subsistit (id quod nos suprà n. 13. negavimus), juxta hos etiam in hoc casu datur locus restitutioni in integrum. Ad 2. Opus est rescissione vera & propriè dictà de Jure, quæ tollat obligationem ex alienatione ortà. N. Ant. improprie dictà, & declaratorià nullitatis, ac declarati tantum. C. Ant. & N. Conf. Gonz. in c. 2. de Restit. n. 11. Fundatur hæc distinctio in c. 6. cit. ubi textus sic habet: *viribus, quamvis ab initio nullas habuerit, vacuetur*. Vel dic, necessariam esse rescissionem, ut inducatur nullitas etiam in foro interno, quam Jus statuerat tantum pro externo, secundum assertionem sequentem. Ad 3. N. Ant. nam finis, saltem unicus & præcipuus, non fuit damnificatio actualis in casu particulari evitanda, & ut innotescat iustitia causæ, sed securitas Ecclesiæ contra universale periculum damnificationum: quod periculum cum generaliter & antecederet in casus particulares à Jure semper adesse præsumatur, licet in casu particulari per accidens contingere possit, ut Ecclesiæ non damnificetur, Lex ista alienationem sine solennitatibus attentatam irritans, & in præsumptione universalis periculi fundata semper manet, nec in casu particulari cessat, eo quod periculum, quod lex præsumit, generaliter detur semper, & lex non cesset, licet causa legis, in præsumptione fundata, in casu particulari cesset. Ad 4. Quod contractus, qui sunt irritati in aliquo Jure favore, claudicare possint, patet in Pupillis & Minoribus ex pr. *Inj. de Aut. Tutor.*

Dico 2. Dicta alienatio, quæ quidem fit contra iustam causam, sed sine solennitatibus, probabiliter valet in & pro foro interno. Panorm. in c. 1. de restit. in integr. n. 19. Navar. Ricc. Azon. Zoef. Laym. l. 1. tr. 4. c. 16. n. 9. Reiffenstuel ad h. t. n. 53. §. c. contra Gibalin. König, P. Schmier n. 108. seq. & alios plurimos. Ratio quia talis alienatio, quia supponitur libere facta cum consensu mutuo & ex iusta causa, spectato Jure Naturali valet, Jure autem Positivo non probatur sufficienter irritata pro foro interno, ut patebit ex solutione objectionum: ergo pro foro interno valebit: cum non sit faciendum divortium Juris Positivi à Jure Naturali sine claro textu, Intellige assertionem, do-

nec per sententiam iudicis declaretur nullitas in foro externo. Unde consequens est, eum, qui huiusmodi rem Ecclesie alienatam recepit, illam cum fructibus retinere bonam conscientiam posse, donec nullitas alienationis per sententiam declaretur, & res cum fructibus (formaliter exstantibus, per nostra principia ad tit. de cons. possell. & prop. tradita) Ecclesie fuerit adjudicata.

17. Oppones 1. Jus ita irritat alienationes sine solemnitatibus factas, ut nec jus aliquod tribuant, nec prescribendi etiam causam parent. c. 1. h. t. in 6. Idem dicitur in Clem. 1. eod. Item in Extrav. Ambrosio sæpius cit. dicuntur nullius omnino esse roboris vel momenti: ergo irritat omni modo, & pro foro etiam interno, ita ut nec recipienti talem rem Ecclesiasticam ullum acquiratur jus, adeoque nec eam retinendi. 2. In d. Extrav. excommunicatur tam alienans, quam recipientem rem alienatam: ergo recipiens peccat in conscientia: ergo in conscientia ante omnem sententiam tenetur rem Ecclesie reddere. 3. Ad actum validum etiam pro foro interno requiritur potestas & consensus: sed Jus Potestativum admittit Prælati potestatem alienandi sine solemnitatibus, ac in alienationem consentiendi: ergo. 4. Solennitas à Jure præscripta spectat ad formam substantialem alienationis: sed actus sine forma substantiali est nullus omni modo, etiam in foro interno; quia se habet, ac si non esset gestus. 5. Lex iusta in foro externo est etiam iusta in foro interno, ut habet communis paræmia: ergo, si actus à Jure prohibitus irritatur pro foro externo, etiam irritatur pro interno. R. ad 1. Dist. Ant. nullum jus tribuit recipienti, & alienatio nullus omnino est roboris vel momenti, in- & pro foro externo. C. Ant. in- & pro foro etiam interno. N. Ant. & Conf. Sic in c. 4. de his quæ vi. & Clem. 2. de penis. resignatio Beneficii metu iniuste extorta dicitur carere robore firmitatis, esse nullius omnino firmitatis, nihilominus in foro interno (imò probabiliter etiam in externo ante rescissoriæ sententiam, si non intervenit captura resignantis) valet resignatio. Plus igitur debuerat Jus exprimere, ut credendum sit etiam pro foro interno irritasse huiusmodi alienationes; ut in aliis locis fecit, quando irritavit actus etiam pro foro interno, v. g. Simoniacum adeptionem Beneficii. Ad 2. Trans. Antec. & Conf. prima, casu quo recipiens fuit in mala fide, & sciens prohibitionem sub censura celebravit contractum alienationis contra Jura; quia tunc omnino peccavit. N. Conf. ultimum; nam licet peccaverit contrahendo & recipiendo contra Jura; non tamen peccat retinendo acceptum, & sic non subest excommunicationi; quia Jus nullibi vetuit retentionem ante sententiam: nec probatur ex peccato, alienationem male factam pro foro interno irritam esse, & nullum jus tribuere. Dixi, non fecit; quia per consuetudinem derogatum est d. Extrav. quoad penas. Ad 3. Dist. Minor. Jus admittit Prælati potestatem alienandi, & in alienationem consentiendi, pro foro externo. C. Min. etiam pro foro interno. N. Min. Ad 4.

Eodem modo Dist. Ma. Solennitas spectat ad formam substantialem alienationis pro foro externo. C. Interno. N. Ma. Ad 5. omisso Antec. in suo sensu, quando nempe lex non fundatur in præsumptione falsa; nam præsumptio debet in foro interno cedere veritati, & in conscientia contra veritatem locum non habet. N. Conf. quando igitur Lex aliquid præcipit vel prohibet iuste pro foro externo, obligat etiam in foro interno: non tamen lex simpliciter aliquid irritans, vel iuste irritans pro foro externo, etiam hoc ipso irritat pro foro interno. Quippe potest dari Lex tantum irritans pro foro externo, uti nemo negat: non verò dari potest Lex præcipiens vel prohibens aliquid, quin simul obliget ad aliquid in foro interno, si iusta sit: aliud liquidem est obligare, & aliud irritare: hoc posterius non censetur facere Lex, nisi exprimat; adeoque nec irritare in foro interno, si hoc non exprimat, sed tantum simpliciter irritet.

Dico 3. Quando alienatio est invalida, Ecclesia competit jus revocandi res male alienatas cum fructibus per actionem realem & vindicationem à quocunque possessore. c. 4. & 6. b. t. Insuper habet actionem personalem adversus eum, qui alienavit, ut resarciat damnum Ecclesie illatum ex suo patrimonio, si quod habet. can. 18. caus. 12. q. 2. c. 3. de Pignor. & per l. 1. C. si Tutor vel Curator. Atque hæc actio transit quoque adversus hæredes male alienantis. Ex his duabus actionibus alterutra pro libitu uti in arbitrio Ecclesie est: si tamen per unam, v. g. per actionem realem obtinuit rem suam, cessat actio altera personalis contra male alienantem; quia bona fides non patitur, ut bis idem exigatur. l. 57. ff. de R. J. Si Ecclesia constituat rem repetere actione reali, consultius facit, si intenet remedium possessionum recuperande (possessionis) unde vi, quam vindicationem; nam volens agere vindicatione debet probare, penes se fuisse dominium rei alienate: intentans autem interdictum unde vi possessionem tantum, & se fuisse illa dejectam: longè autem facilius est probare possessionem habitam quam dominium: dejectio autem probatur hoc ipso, quod probetur alienatio facta sine causa iusta aut solemnitatibus.

Quæres, quisnam debeat vel possit revocare rem male alienatam? R. 1. Ante omnes deberet ipse Prælati perperam alienans. c. 6. b. t. non obstante, quod forte juramentum promiserit non revocare. c. 2. de Jurejur. 2. Prælati alienantis successor, vel Capitulum, vel Superior. per c. 4. 6. & 9. h. t. 3. quilibet Clericus talis Ecclesie, scilicet in defectum priorum. c. 6. cit. Item potest Patronus. per can. 31. & 32. caus. 17. q. 7. Id quod Abbas in c. 6. cit. n. 8. extendit ad quemlibet Parochianum, etiam Laicum. Idem potest Princeps Territorialis, præsertim privilegiò ad hoc instructus; cuiusmodi habent Principes Bavarie ex Concordatis Bavarie, vi cuius, si advertant Prælatos non-Mendicantium, vel alios inferiorum Ecclesiarum Administratores, esse suspectos & negligentes in administratione rerum temporalium

ralium ad Ecclesias pertinentium, etiam rationes exigere possunt ab ipsis. Oppones. Non licet agere contra proprium factum, præsertim juratum. *arg. c. 8. de donat. § c. 8. de concess. præb.* Ergo Prælati alienans ipse per se revocare nequit. *R. Ant.* procedit tantum, quando factum proprium impugnatur proprio nomine, non administratorio, gestum.

30 Dico 4. Poenæ alienantium & malè alienata recipientium sunt sequentes de Jure noviori. 1. Alienans, si sit Episcopus vel Abbas, incurrit interdictum ingressus in Ecclesiam, & si per 6. menses in hoc interdicto perstiterint, suspensionem ipso Jure ab omni administratione & regimine suarum Ecclesiarum & Monasteriorum. Si verò sint Clerici inferioris Ordinis aut Dignitatis, excommunicationem, uti videtur multis, ipso facto, & simul privantur Officiis, Dignitatibus, & Beneficiis, quorum bona alienantur. *Extrav. Ambrosiæ h. t. int. Com.* Imò juxta aliquod Decretum Urbani VIII. à P. Wiestner *h. n. 146.* allegatum, de quo supra, Superiores Regularium poenam privationis omnium suorum officiorum & perpetuæ inhabilitatis ad illa recuperanda incurrunt. Recipientes verò malè alienata pariter excommunicantur. *d. Extrav. Dixi. de Jure Noviori*: nam de Jure Antiquiori etiam ipsi Episcopi & Abbates & alii Regulares ipso Jure sunt suspensi ab Officio & Administratione. *c. 2. h. t. in 6. Clem. 1. eod.* Clerici verò inferiores tantum excommunicandi per sententiam. *c. 6. cit.* Recipientes autem mala fide amittunt pretium, quod pro re sibi alienata expenderunt, applicandum Ecclesiæ. *l. 14. §. 1. C. de SS. Eccl. § c. 5. h. t.* si verò bona fide, possunt quidem ab Ecclesia, cui reddiderunt rem alienatam, repetere pretium, sed tantum tunc, quando inde Ecclesia facta est ditior, non verò, quando emptor prævidere potuit periturum pretium sine utilitate Ecclesiæ, paritate ducta à Minoribus, de quibus sic statuitur *l. 24. §. penult. de Minor.* Sed ista circa amissionem pretii non habent locum ante sententiam Judicis condemnatoriam: ac insuper emptoribus bonæ fidei competit actio adversus authorem alienationis, si is habeat bona propria privata, si ab Ecclesia illud recuperare nequeant. *arg. l. 23. C. de R.V.*

31 A dictis poenis Censurarum, & privationis, excusat 1. ignorantia tam Juris quam Facti, modò non fuerit crassa aut supina. per *c. 2. de Constit. in 6.* & quicquid excusat à peccato mortali. 2. imperfectio actus, si nempe alienans ante realem & pacificam traditionem rei Ecclesiasticæ resiliivit poenitentia ductus, vel alia ratione permotus. per *c. 6. h. t.* quia in materia odiosa cum effectu secuto accipiendum est delictum. 3. statim secuta retractatio alienationis completè jam factæ, & celeris restitutio. *c. 6. cit.* 4. consuetudo, per quam *Extrav. cit.* quoad poenas dicitur esse abrogata vel non recepta in nostra Germania. 5. ejusdem *Extrav.* poenas non incurrunt Religiosi subditi, & alii non habentes administrationem, si alienent; quia textus loqui-

tur de Prælati, Beneficiatis, & de administrationem habentibus.

TITULUS XIV.

De Precariis.

SUMMARIUM.

Alii contractus sunt Reales: alii Consensuales: alii Verbales: alii Litterales: & alii Quasi contractus.

Quid sit Precaria, & Precarium.

3. Quomodo ad precariam in rebus Ecclesiasticis requirantur solennitates.

4. Quam actionem Precaria:

5. Et quam pariat Precarium.

Sciendum 1. cum alienationes rerum Ecclesiasticarum ferè per contractus tantum fieri contingat, ideo per 11. sequentes Titulos de variis Contractuum speciebus tractari. In quos alii contractus Reales, alii Consensuales, alii Verbales, & alii Litterales: demum alii Quasi-Contractus. Reales, qui nempe non perficiuntur nisi per actum rei traditionem, sunt hi quatuor. 1. Mutuum, de quo aliquando dicemus ad *Tit. de Usuris in lib. V. 2. Commodatum. 3. Depositum. 4. Pignus.* Quibus propriam affinitatem adjicias Precariam seu Precarium (quæ duo sunt Synonyma) & Precarium, immo Permutationem specificè acceptam. Consensuales, qui solo contrahentium consensu perficiuntur, & ad sui substantiam non exigunt traditionem rei, sunt hi sex. 1. Emptio-Venditio. 2. Locatio-Conductio. 3. Emphyteusis. 4. Fundum. 5. Societas. 6. Mandatum. De duobus ultimis in Jure Canonico non existit Titulus: Emphyteusis reducitur ad *Tit. de Locat-Conduct.* ubi eam explicabimus. Verbales sunt, qui certam verborum formulam requirunt, ut ferè tantum est *Stipulatio*, de qua pariter in *l. re Canonico* nullus Titulus, & quæ in foro Civili propèjam exolevit. Huc tamen aliquibus refertur *Fidejussio*. Denique Litterales seu *Chirographarii*, qui ad sui perfectionem requirunt litteras: cujusmodi à multis dicitur esse *Emphyteusis*, quamvis ali negent. Atendi debent statuta & consuetudines locorum, an aliquis contractus necessarias habeat litteras. De *Innomatis*, quorum naturam indicavimus *lib. 1. Tit. de Pactis §. 2.* hic nihil. Super sunt Quasi-contractus, uti sunt *Administratio Titela: Negotiorum gestio: ex Communionem rei singularis, Finium regundorum, Hereditatis: Accipio indebiti: Datio ob causam: Datio ob turpem causam: Aditio hereditatis.* Quos Sacri Canonici ferè Juri Civili relinquunt: nos aliquos perstringemus ad *Tit. de Solutionibus*, ubi etiam de *Compensatione, Novatione*, & aliis solvendis modis agemus. *Transactionem* & *Donationem* aliqui ad Contractus, alii ad Pacta reducunt: de priore egimus in *Lib. I.* de posteriore distinemus infra. Cæterum tam *Precaria* quam *Precarium* sumitur nonnunquam pro ipsa re concessa, & non pro contractu.

Sec. 2. Precariam & Precarium, licet utrumque à *Precibus*, ad quas aliquid conceditur, deriv-